

दिव्यांग व्यक्ती हक्क अधिनियम २०१६ मधील
तरतूदींच्या अनुषंगाने दिव्यांग व्यक्तींचा विविध
योजना / उपक्रम यामध्ये समावेश
करण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन
मराठी भाषा विभाग
शासन निर्णय क्रमांक: संकीर्ण-२०२०/प्र.क्र.७६/भाषा-३,
मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२.
दिनांक: २१ डिसेंबर, २०२०

वाचा :- १. शासन निर्णय -सामान्य प्रशासन विभाग क्र.दिव्यांग-२०१८/प्र.क्र.११४/१६-अ, दि. २९ मे, २०१९.

प्रस्तावना :-

दिव्यांग अधिनियम २०१६ च्या कलम ३ नुसार शासन अपंग व्यक्तींच्या समानतेच्या, सन्मानाने जीवन जगण्याच्या हक्कासाठी योग्य वातावरण निर्माण करण्यासाठी उपाययोजना करेल तसेच कलम ४ नुसार दिव्यांग महिलांसाठी समानतेच्या हक्काचे रक्षण करेल, अशी तरतूद आहे. दिव्यांग व्यक्ती हक्क अधिनियम, २०१६ अनुसार शासन सेवेतील पदावर शारिरिकदृष्ट्या दिव्यांग व्यक्तीसाठी ४ टक्के आरक्षण विहित करण्यात आले आहे. तथापि, शासनाच्या विविध योजना / उपक्रम यामध्ये दिव्यांग व्यक्तींना प्रतिनिधीत्व मिळावे याकरीता उपाययोजना करण्याच्या अनुषंगाने विभागाच्या अधिपत्याखालील महाराष्ट्र राज्य साहित्य आणि संस्कृती मंडळाच्या या क्षेत्रीय कार्यालयाच्या योजनांचा लाभ देण्याच्या दृष्टीने कार्यवाही करणे ही बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :-

या शासन निर्णयान्वये महाराष्ट्र राज्य साहित्य आणि संस्कृती मंडळामार्फत राबविण्यात येणाऱ्या विविध योजनांमध्ये खालीलप्रमाणे दिव्यांगांकरिता प्राधान्याने प्रतिनिधीत्व देण्यास शासन मान्यता देण्यात येत आहे.

अ.क्र.	योजनेचे नाव	तरतूद
१.	नवलेखकांसाठी चर्चासत्रे व कार्यशाळा	महाराष्ट्र राज्य साहित्य आणि संस्कृती मंडळाकडून त्या-त्या वित्तीय वर्षात अनुदान देण्यात येणाऱ्या नवलेखक चर्चासत्रे / कार्यशाळा आयोजक संस्थांनी चर्चासत्रे / कार्यशाळांमध्ये किमान १ दिव्यांग पुरुष व १ दिव्यांग स्त्री अशांना प्रतिनिधीत्व देण्यासंदर्भात अनुदान वितरणाच्या आदेशात नवलेखक चर्चासत्र / कार्यशाळा आयोजक संस्थांना मंडळातर्फे कळविण्यात यावे.
२.	साहित्य संस्थांना अनुदान	महाराष्ट्र राज्य साहित्य आणि संस्कृती मंडळामार्फत अनुदान देण्यात येणाऱ्या अखिल भारतीय मराठी साहित्य महामंडळ व या महामंडळाच्या ४ घटक संस्था तसेच कोकण मराठी साहित्य परिषद, रत्नागिरी व दक्षिण महाराष्ट्र साहित्य परिषद, कोल्हापूर या सात

		साहित्य संस्थांनी त्यांच्या विविध वाङ्मयीन उपक्रमात / कार्यक्रमात किमान १ पुरुष व १ स्त्री दिव्यांग व्यक्तींना प्रतिनिधीत्व देण्यासंदर्भात सात साहित्य संस्थांना देण्यात येणाऱ्या अनुदान वितरणाच्या आदेशात मंडळातर्फे कळविण्यात यावे.
३.	अखिल भारतीय मराठी साहित्य संमेलन	अखिल भारतीय मराठी साहित्य महामंडळाने त्यांच्या अखिल भारतीय मराठी साहित्य संमेलनासारख्या उपक्रमात व इतर विविध कार्यक्रमांत / उपक्रमात किमान १ पुरुष व १ स्त्री दिव्यांग व्यक्तींना प्रतिनिधीत्व देण्याबाबत महामंडळाला महाराष्ट्र राज्य साहित्य आणि संस्कृती मंडळामार्फत देण्यात येणाऱ्या अनुदान वितरण आदेशात कळविण्यात यावे.
४.	नियतकालिकांना अनुदान	महाराष्ट्र राज्य साहित्य आणि संस्कृती मंडळामार्फत अनुदान देण्यात येणाऱ्या संबंधित नियतकालिकांनी त्या-त्या वित्तीय वर्षामध्ये किमान १ पुरुष व १ स्त्री दिव्यांग व्यक्तींच्या लेखांना त्यांच्या नियतकालिकात प्रतिनिधीत्व द्यावे असे संबंधित नियतकालिकांना अनुदान वितरण आदेशात मंडळातर्फे कळविण्यात यावे.
५.	अन्य मराठी साहित्य संमेलनांना अनुदान	महाराष्ट्र राज्य साहित्य आणि संस्कृती मंडळाकडून अन्य मराठी साहित्य संमेलन अनुदान योजनेअंतर्गत त्या - त्या वित्तीय वर्षात अनुदान देण्यात येणाऱ्या अन्य मराठी साहित्य संमेलन आयोजक संस्थांनी त्यांच्याकडून आयोजित अन्य मराठी साहित्य संमेलनामधील विविध कार्यक्रमात किमान १ पुरुष व १ स्त्री दिव्यांग व्यक्तींना प्रतिनिधीत्व द्यावे, असे मंडळाकडून अनुदान वितरण आदेशात संबंधित संस्थांना कळविण्यात यावे.

२. सदर योजनांची अंमलबजावणी करताना सामान्य प्रशासन विभागाच्या संदर्भाधीन दि.२९ मे, २०१९ च्या शासन निर्णयातील तरतूदीनुसार खालील संवर्गासाठी प्रतिनिधीत्व देण्यात येईल.

१) अंध / अल्पदृष्टी

२) कर्णबधीरता अथवा ऐकू येण्यातील दुर्बलता

३) अस्थीव्यंगता / मेंदुचा पक्षघात / कुष्ठरोग मुक्त / शारीरिक वाढ खुंटणे / आम्ल हल्लाग्रस्त / स्नायु विकृती

३. महाराष्ट्र राज्य साहित्य आणि संस्कृती मंडळाच्या संबंधित योजनेचा लाभ घेऊ इच्छिणाऱ्या दिव्यांग व्यक्तीने दिव्यांग असल्याचे सक्षम प्राधिकाऱ्याचे प्रमाणपत्र मंडळाच्या योजनेची प्रत्यक्ष अंमलबजावणी करणाऱ्या संबंधित आयोजक साहित्य संस्थेकडे सादर करावे.
४. सदर प्रतिनिधीत्व नोकरीसाठी नसून योजनेच्या लाभासाठी असल्यामुळे किमान वयोमर्यादा १८ व कमाल मर्यादा कोणतीही नाही अशी राहिल.
५. सचिव, महाराष्ट्र राज्य साहित्य आणि संस्कृती मंडळ, मुंबई यांनी सदर शासन निर्णयाची अंमलबजावणी होते किंवा कसे याची वेळोवेळी अनुदान देताना खातरजमा करावी.
५. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०२०१२१८१७०४०६०३३३ असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करुन काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(अ.धों.भोसले)

कार्यासन अधिकारी, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

१. मा.राज्यपालांचे सचिव, राजभवन, मलबार हिल, मुंबई,
२. मा.मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई,
३. मा.सर्व मंत्री यांचे खाजगी सचिव/स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई,
४. मा.सर्व राज्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव/स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई,
५. अध्यक्ष / उपाध्यक्ष, विधान सभा/विधान परिषद, महाराष्ट्र विधान मंडळ सचिवालय, मुंबई,
६. मा.विरोधी पक्षनेता, विधान सभा/विधान परिषद, महाराष्ट्र विधान मंडळ सचिवालय, मुंबई,
७. मा. सर्व सन्माननिय विधानसभा / विधानपरिषद व संसद सदस्य महाराष्ट्र राज्य,
८. महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय (विधान परिषद), विधानभवन, मुंबई-४०००३२,
९. प्रधान सचिव, विधानमंडळ सचिवालय (विधान सभा), विधानभवन, मुंबई-४०००३२,
१०. मा.मुख्य सचिव, मंत्रालय, मुंबई,
११. सर्व मंत्रालयीन विभागांचे अपर मुख्य सचिव/प्रधान सचिव/सचिव, मंत्रालय, मुंबई,
१२. प्रबंधक, लोक आयुक्त आणि उप लोक आयुक्त कार्यालय, मुंबई,
१३. प्रबंधक, उच्च न्यायालय, मूळ न्याय शाखा, मुंबई, औरंगाबाद, नागपूर,
१४. प्रबंधक, उच्च न्यायालय, अपिल शाखा, मुंबई, औरंगाबाद, नागपूर,
१५. प्रबंधक, महाराष्ट्र प्रशासकीय न्यायाधिकरण, मुंबई, औरंगाबाद, नागपूर,
१६. सर्व विभागीय आयुक्त / सर्व जिल्हाधिकारी, महाराष्ट्र राज्य,
१७. सर्व जिल्हा परिषदांचे मुख्य कार्यकारी अधिकारी, महाराष्ट्र राज्य,

१८. सचिव, महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग, मुंबई,
१९. उप सचिव (आस्थापना), सर्व मंत्रालयीन विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२ यांनी त्यांच्या अधिपत्याखालील सर्व महामंडळे, मंडळे आणि सार्वजनिक उपक्रम यांच्या निदर्शनास आणावे,
२०. सचिव, राज्य निवडणूक आयोग, मुंबई-३२,
२१. सचिव, राज्य माहिती आयोग, मुंबई-३२,
२२. सरकारी वकील, उच्च न्यायालय, मूळ न्याय शाखा, मुंबई, औरंगाबाद, नागपूर,
२३. सरकारी वकील, उच्च न्यायालय, अपिल शाखा, मुंबई, औरंगाबाद, नागपूर,
२४. सरकारी वकील, महाराष्ट्र प्रशासकीय न्यायाधिकरण, मुंबई, औरंगाबाद, नागपूर,
२५. सर्व महानगरपालिकांचे आयुक्त,
२६. सर्व मुख्याधिकारी, नगरपरिषद / नगरपालिका,
२७. विधानमंडळ ग्रंथालय, महाराष्ट्र विधानभवन, मुंबई,
२८. सर्व मान्यताप्राप्त राजकीय पक्षांची मध्यवर्ती कार्यालये, महाराष्ट्र राज्य,
२९. महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क संचालनालय, मंत्रालय, मुंबई,
३०. महालेखापाल, महाराष्ट्र-१ (लेखापरीक्षा / लेखा व अनुज्ञेयता), मुंबई,
३१. महालेखापाल, महाराष्ट्र-२ (लेखापरीक्षा / लेखा व अनुज्ञेयता), नागपूर,
३२. अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई,
३३. निवासी लेखा परीक्षा अधिकारी, मुंबई,
३४. प्रधान सचिव (मराठी भाषा विभाग) यांचे स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई,
३५. संचालक (माहिती व वृत्त) , माहिती व जनसंपर्क महासंचालनालय, मंत्रालय, मुंबई,
३६. अध्यक्ष, महाराष्ट्र राज्य साहित्य आणि संस्कृती मंडळ, मुंबई,
३७. अध्यक्ष, अखिल भारतीय मराठी साहित्य महामंडळ, औरंगाबाद, (महाराष्ट्र राज्य साहित्य आणि संस्कृती मंडळामार्फत)
३८. महाराष्ट्र साहित्य परिषद, पुणे, (महाराष्ट्र राज्य साहित्य आणि संस्कृती मंडळामार्फत)
३९. विदर्भ साहित्य संघ, नागपूर, (महाराष्ट्र राज्य साहित्य आणि संस्कृती मंडळामार्फत)
४०. मराठवाडा साहित्य परिषद, औरंगाबाद, (महाराष्ट्र राज्य साहित्य आणि संस्कृती मंडळामार्फत)
४१. मुंबई मराठी साहित्य संघ, मुंबई, (महाराष्ट्र राज्य साहित्य आणि संस्कृती मंडळामार्फत)
४२. कोकण मराठी साहित्य परिषद, रत्नागिरी, (महाराष्ट्र राज्य साहित्य आणि संस्कृती मंडळामार्फत)
४३. दक्षिण महाराष्ट्र साहित्य परिषद, कोल्हापूर, (महाराष्ट्र राज्य साहित्य आणि संस्कृती मंडळामार्फत)
४४. भाषा संचालक, भाषा संचालनालय, मुंबई,
४५. संचालक, राज्य मराठी विकास संस्था, मुंबई,
४६. सचिव, महाराष्ट्र राज्य मराठी विश्वकोश निर्मिती मंडळ, मुंबई,
४७. सचिव, महाराष्ट्र राज्य साहित्य आणि संस्कृती मंडळ, मुंबई,
४८. अवर सचिव, मराठी भाषा विभाग, मुंबई,
४९. भाषा - ३ (संग्रहार्थ).